

БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ПЕДАГОГИК МАСЪУЛИЯТНИ ОШИРИШ ОРҚАЛИ КАСБИЙ ЖОЗИБАДОРЛИК СИФАТЛАРИНИ ТАРКИБ ТОПИРИШ

**Абдуллаева Н.Ж. п.ф.д., профессор
Андижон давлат университети**

Таълим тизимида амалга оширилаётган ислохотларнинг самараси унда фаолият юритаётган ўқитувчи кадрларнинг билим ва компетенцияларига боғлиқ. Бу эса бўлажак ўқитувчиларнинг юксак маҳоратли ва касбий билими юқори бўлишини таъминлайди. Чунончи, ёшлар таълим-тарбияси олдида жавобгарликни ҳис этадиган даражада бўлиш долзарб вазифа бўлиб келган. Зеро таълим беришнинг замонавий инновацион технологияларини ўқув жараёнига татбиқ этиш асосида тарихий қадриятлар ва миллий ғурурни ёшлар онгига янада мукамалроқ сингдириш ўқитувчининг асосий вазифаларидан биридир.

Таъкидлаш жоизки, барча соҳаларда бўлгани каби, ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ҳам йиллар давомида ривожланиб, такомиллашиб боради. Маълумки, педагогнинг касбий маҳорати, амалий тажрибасининг ривожланиши талабалик йилларида шаклланиб боради. Бу маҳорат сирларининг назарий жиҳати илдизлари талабага ўз вақтида ўргатилмас экан, уни олий таълим муассасасидан кейинги иш фаолиятида ўзини намоён қилиши қийин бўлади.

Перезидентимиз Ш.М. Мирзияев томонидан ўқитувчилик касбининг жозибadorлигини ошириш, умумий ўрта таълим муассасалари педагог ходимларининг тизимли равишда ўз устида ишлаши, педагогик касбий маҳоратини ошириб боришига кўмаклашиш ишлари директор жамғармаси маблағлари ҳисобидан молиялаштирилиши ҳақидаги фикрлар илгари сурилган.

Мазкур вазифалар моҳиятидан келиб чиқилса, олий таълим муассасаларида педагог кадрларни тайёрлашда ижобий ўзгаришлар ва натижаларга эришиш учун самарали фаолият олиб бориш ва белгиланган вазифаларга виждонан ёндашишни давр тақозо этмоқда.

Бўлажак ўқитувчи етук ва баркамол бўлиши, замон талабларига мос, фан ва техниканинг энг янги ютуқларини ўзлаштирган, миллий ва маънавий қадриятларимизни кадрлайдиган ва ундан таълим тизимида мақсадли фойдалана оладиган ўқитувчидан эндиликда талабларга мос равишда янги методика ва янги ёндашув талаб қилинади. Мана шу юқорида санаб ўтилган барча жиҳатлар умумлашган ҳолда ўқитувчи касби жозибadorлиги ва таъсирчанлигини оширади. Педагог мукамал билим эгаси бўлса, албатта, таълим жозибador бўлади. Педагогик жараённинг жозибadorлиги ўз навбатида унинг иштирокчилари фаолиятини тизимли, мақсадли ҳамда самарали кечишини таъминлашга хизмат қилади.

Ўқитувчи моҳир бўлиши учун ўз аклий салоҳиятидан юқори савияда фойдаланиши, таълим жараёнининг самарadorлигини оширишда ўзидаги бор билимни намоён қилиши ва ўз устида ишлай олиши лозим. Бу турлича йўللار орқали амалга оширилади. Шу билан бирга, бўлажак ўқитувчи маҳоратини намоён қилиб берувчи, энг асосий жиҳат – муомала маданиятига эгалик педагогнинг касбий жозибadorлигини ошириши ва шахсий сифатларини такомиллашиб боришида катта аҳамият касб этади.

Маълумки, педагогика олий таълим муассасалари бўлажак ўқитувчиларни касбий фаолиятга тайёрлайди. Бугунги кун мутахассисида мавжуд бўлиши талаб этиладиган касбий сифатларнинг муҳим тўпламини талаба педагогик жараёнда эгаллаши лозим. Касбий тайёргарлик мобайнида барча зарур хусусиятлар таълим

tizимидаги камчиликларни бартараф этишга хизмат қилади. Улар янги тажриба ҳамда замонавий билимларга асосланиб, ўзидаги бор имконият ва маҳоратини сафарбар этади. Бунинг натижасида мақсадга эришиш жараёни жонланади ва талабанинг касбий самарадорлик фаолияти ривожланади. Шу тариқа касбий мукамаллашиб бориб, зиммасидаги мажбуриятни бажаришга бўлган масъулиятини туя билади.

Бўлажак ўқитувчининг юқори даражада масъулиятни ҳис қилиши унинг касбига бўлган эътибори, жавобгарлиги, онгли муносабатини ижобий тарбиялайди. Бу орқали талабалар касбий етуклик сари йўналтириб борилади. Бўлажак ўқитувчи ижодкорлик, қобилиятлилик, илғор тажриба-ларга таяниш, новаторлик, ташқи қиёфа ва кийиниш маданияти каби хусусиятларни эгаллаш учун ҳаракат қилади ва натижада педагогик маҳорати такомиллашиб боради.

Демак, касбий жозибадорлик бўлажак ўқитувчилар учун муҳим хусусиятлардан бири бўлиб, унинг таълим жараёнига ижодий ёндашиши, янги методларни мақсадли қўллаш олишида намоён бўлади. Бўлажак ўқитувчи масъулият билан педагогик жараёнга киришса, масъулият билан мутахассислик сирларини эгалласа, касбий жозибадорлиги ортади. Бу ўз навбатида таълимни жозибадор бўлишида катта аҳамият касб этади. “Жозибадор” сўзини бежиз қўлламадик, диққатни кўпроқ тортиш ва қизиқарли объектни ифода этадиган тушунча сифатида мутахассиснинг жозибадор бўлиши ва таълимни жозибадор ташкил этиши, бу таълим олувчини ўзига тез қарата олиши, маълумотларни етказиб беришида таъсирчанликни ошириш учун қулай бўлади. Бизнингча, касбий жозибадорлик педагог учун зарур бўлган сифатлардан саналиб, унинг самарадорлигига эришиш педагогик қобилиятлар устида тизимли ва узлуксиз ишлашга боғлиқ.

Юқорида тавсифланган бўлажак мутахассислар тайёрлашда зарур бўлган касбий жозибадорлик сифати уларни келажакда замонавий ўқувчиларни ўқитишларида, янги замон вакили сифатида фаолият олиб боришларида муҳим аҳамият касб этади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони. Халқ таълимини бошқариш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида. ПФ-5538-сон. 2018 йил 5 сентябрь. Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 06.09.2018 й., 06/18/5538/1840-сон.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони. Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида. ПФ-5847-сон. 2019 йил 8 октябрь. Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 09.10.2019 й., 06/19/5847/3887-сон.

3. Раченко И.П. Диагностика развития педагогического творчества учителя. – Пятигорск, 1992.

4. Толипов Ў.Қ. Олий таълим тизимида умуммехнат ва касбий кўникма ва малакаларни ривожлантириш технологияси. –Тошкент, 2004. – Б.269